

ILLUFA 2

OKTÓBER 2017 / 2018

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE

doc. Andrea Bacová

SLOVENSKÝ RODINNÝ DOM 2006 – 2015

Traduje sa, že Frank Lloyd Wright vymyslel a navrhol vilu nad vodopádom za tri hodiny. Keď dohovárал telefonicky schôdzku s klientom nemal vraj ešte pripravené nič, klient ohlásil svoj príchod o tri hodiny, a keď prišiel, vila bola navrhnutá. Ale keď dôkladnejšie poznáme príbeh tejto pensylvánskej vily pre Edgara Kaufmana z roku 1935, zistíme, že architekt dal urobiť podobný prieskum pozemku okolo riečky Bear Run, a teda o koncepte vily dlhšie premýšľal. Genialita Wrighta, kresliarska zručnosť a skúsenosti sa skĺbili vo finále diela, ktoré bol schopný za tri hodiny nakresliť tak, že aj dnes po vyše osemdesiatich rokoch tvorí vila súčasť teazuru svetovej architektúry.

Na Slovensku nemáme veľikána takého rangu ako F. L. Wright, aj keď mnohí slovenskí architekti ako Dušan Jurkovič, Emil Belluš, Michal M. Harminc, Frídrieh Weinwurm tu zanechali naprieč krajinou kultúrne perly aj medzi vilovou architektúrou, ktorú overil čas.

Rodinný dom je téma, s ktorou sa často schádza viac či menej pravidelne každý architekt. Patrí k obľúbeným formám bývania, a čo sa architekta – autora týka, dáva šancu na rozlet, preukázanie talentu, schopností a rovnako na stvárnenie výnimočného konceptu. Niektoré domy sa rodia ťažko, iné ľahšie, všetko závisí od komunikácie a harmónie medzi predstavou klienta a osobnosťou architekta. Zadanie je populárne, veď s ústretovým klientom, najväčšmi dáva priestor pre inovatívnosť, originalitu a kreativitu. Aké sú rodinné domy z dielne slovenských architektov posledných deviatich rokov? Existuje v dnešnej dobe nejaký úchvatný koncept, netradičný jav, zásadný moment, či detail, ktorý vieme identifikovať ako niečo špeciálne slovenské? Odpoveď v tejto globalizovanej dobe si netrúfame dať, aspoň nie jednoznačne.

O slovenských rodinných domoch posledných rokov prináša správu putovná prierezová výstava

Slovenský rodinný dom 2006–2015/ Slovak Family house 2006–2015, ktorú pripravila doc. Andrea Bacová. Aj keď zdá sa, že v plejáde súčasných trendov v Európe i vo svete, naša architektúra rodinných domov nevyznieva nijak špeciálne ani výnimočne. A predsa, vystavené postre vybraných 33 rodinných domov nesú pečať novoty, aktuálnych trendov, prístupov aj kreativity a patria k mienkotvorným príkladom v našom slovenskom prostredí. Ako kurátorka výstavy doc. Andrea Bacová píše: „Rodinné domy – ich výstavba sa presunuli z mesta na jeho okraj, do krajinného zázemia, doslova do poľa, na vidiek. Táto veľká zmena v lokalizácii rodinného domu významným spôsobom ovplyvnila architektonický koncept, objemové i funkčné riešenie. Na výstave možno vidieť rodinné domy významných slovenských architektov, ktorí sa touto témou už dlhodobo zaoberajú - Lubomír Závadný, Sebastián Nagy, Pavol Pokorný, Martin Paulíny- Branislav Hovorka, Irakli Eristavi, Martin Jančok a mnohí ďalší. Patria k tým, ktorí prispievajú významným spôsobom ku kultivácii všeobecného vkusu širokej verejnosti. Podávajú tak správu o kultúre rezidenčného bývania, proklamujú aktuálny životný štýl, ale zároveň aj meniacu sa formu jeho vlastnej reprezentácie.“

Výstava začala svoje turné v priestoroch galérie Umelka na vernisáži 14. septembra 2017. Otvoril ju podpredseda Slovenskej výtvarnej únie Branislav Jelenčík. Projekt medzinárodnej putovnej výstavy predstavila prítomným kurátorka Andrea Bacová. Ide o v poradí už druhú pomerne rozsiahlu výstavu na túto príťažlivú tému. Na jeseň v roku 2006 boli na viacerých miestach Slovenska a v Kanade vystavované rodinné domy z obdobia rokov 1989–2005. Aktuálna výstava je vlastne voľným pokračovaním projektu pred jedenástich rokov a prezentuje roky 2006–2015. Zároveň nadväzuje na publikáciu Slovenský rodinný dom 2000–2015, ktorú zostavila Andrea Bacová na jeseň 2016 vo vydavateľstve Eurostav. Výstava je takto výstupom z dlhšej, skoro 20ročnej výskumnej cesty. Výstava v bratislavskej Umelke potrvá do 1. novembra 2017, následne sa presunie do vstupného vestibulu na Fakultu architektúry STU, neskôr do Zichyho paláca v Bratislave a v októbri 2017 bude prebiehať paralelne aj na veľvyslanectve SR v Ottawe.

–Irena Dorotjaková,
fota: Matej Kováč–

SPRÁVY Z WIETE

Na Univerzite aplikovaných vied v Pireu (PUAS) (pôvodne Technologický vzdelávací inštitút – TEI Piraeus) sa uskutočnil od 11. do 15. septembra 2017 už piaty seminár o inžinierskom a technickom vzdelávaní s hlavou témou: **Vzdelávanie – vytváranie sietí – rozvíjanie**, na ktorom sa z FA STU zúčastnili dekanka doc. Lubica Vitková a prodekan prof. Robert Špaček (podpredseda WIETE). Hlavným cieľom seminára bolo prejavíť uznanie práci a úspechom Stredomorského strediska pre inžinierske a technologické vzdelávanie založené na PUAS (MCE & TE), satelitného centra spoločnosti WIETE. Na seminár s viac než 20 účastníkmi sa zaregistrovalo približne tridsať členov WIETE, spolupracovníkov, sympatizantov a sprievodných osôb. Slávnostné otvorenie sa uskutočnilo 12. septembra 2017, druhý deň seminára, predsedom seminára, riaditeľom WIETE prof. Zenonom J. Pudlowskim a podpredsedom prof. Georgom Metaxasom, riaditeľom MCE & TE v spoločnosti PUAS, podpredsedom medzinárodného akadémického poradenstva WIETE (WIETE–IAAC), ktorý predsedal ceremónii. Uvítacie prejavy mali prof. Andrewom Nafalski z University of South Australia, Adelaide, Austrália, prezident WIETE–IAAC; Prof. Derek O. Northwood z University of Windsor, Windsor, Kanada, inauguračný prezident WIETE–IAAC; a prof. Robert Špaček, Slovenská technická univerzita v Bratislave, podpredseda, WIETE–IAAC.

Osobitné uvítanie bolo pre PUAS, ktoré predstavil prof. Savvas G. Vassiliadis, prorektor, ktorý tiež oficiálne otvoril seminár. Následne sa predstavili medzinárodní akademici; konkrétne docent Anthony Rhodes, dekan, vysoká škola, Zayed University, Abu Dhabi, Spojené arabské emiráty (Hodnotenie základných zručností študentov pred majormi STEM); a Prof. Lubica Vitková, Dekan, Fakulta architektúry, Slovenská technická univerzita v Bratislave, Bratislava, Slovensko (Súčasná téma praxe a výskumu a jeho reflexie v pedagogickom procese).

Pre našu fakultu sa udiala významná udalosť. Na slávnostnom galavečere seminára, ktorý sa konal 13. septembra 2017, v reštaurácii na streche v hoteli Titania v Aténach prof. Lubica Vitková, dekanka Fakulty architektúry STU v Bratislave, odovzdala riaditeľovi WIETE dekrét vydaný rektorom STU prof. Ing. Robertom Redhammerom, o vymenovaní prof. Zenona J. Pudlowskeho za hosťujúceho profesora v odbore architektúra a urbanizmus na obdobie dvoch rokov, počnúc 1. októbrom 2017. V rámci svojho pôsobenia bude profesor Pudlowski pomáhať Fakulte architektúry v jej vzdelávacích aktivitách, a to najmä pri podpore a rozvoji vedeckých publikácií postgraduálnych študentov. Taktiež boli ocenení predstavitelia dvoch partnerských inštitúcií WIETE za ich mimoriadny prínos k inžinierskemu a technickému vzdelávaniu a aktivitách WIETE, ktoré predložil Prof. Zenon J. Pudlowski, riaditeľ WIETE: prof. Lubica Vitková, dekanka, Fakulty architektúry STU v Bratislave a prof. George Metaxas, riaditeľ MCE & TE, Univerzita aplikovaných vied Piraeus (PUAS).

–upr. podľa <http://www.wiete.com.au>–

Prof. Lubica Vitková odovzdáva vymenovací dekrét prof. Zenonovi Pudlowskimu.

Prof. Zenon Pudlowski odovzdáva ocenenie prof. Lubici Vitkovej, na striebornej minci je napsané: 5. ročník Stredomorského seminára o inžinierskom a technickom vzdelávaní v roku koháta dar WIETE ako prejav uznania úspechov v inžinierskom a technologickom vzdelávaní

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE # 2

3

Cvernovka, Dynamika. Práve lokálne výskumy zaujmú, veď prinášajú nové poznatky, majú tak ambíciu spopularizovať výskum a oslovíť čo najväčšie publikum. V kontexte priemyselného dedičstva vystupuje ako naliehavá potreba akceptovania a legitimizovania existencie rôznych, často až protichodných pohľadov, na tému priemyselného dedičstva. Zvolené pojmy „odborník“ a „pamätník“ vyjadrujú kontrast profesionálneho/ neosobného a subjektívneho/osobného, a teda zdôrazňujú spoločenský a antropologický kontext procesu, v ktorom sa priemyselné budovy stávajú kultúrnym dedičstvom. Vizúálna koncepcia knihu zmysluplne rozvíja a dotvára.

Autorky PhDr. Katarína Haberlandová a arch. Nina Bartošová pri slávnostnom preberaní ocenenia.

–Text: Irena Dorotjaková,
fota: Peter Procházka–

OCENENIE LITFONDU

V rámci vedeckej a odbornej literatúry Výbor Sekcie pre vedeckú a odbornú literatúru a počítačové programy Literárneho fondu ocenil **Prémiou za vedeckú a odbornú literatúru za rok 2016**, v kategórii prírodných a technických vied aj knihu autoriek architektky Niny Bartošovej (z FA STU) a kunsthistoričky Kataríny Haberlandovej (z ÚSTARCH SAV) **Industriál očami odborníkov/ pamätníkov** vydanú vo Vydavateľstve STU. Kniha osvetľuje problematiku priemyselného dedičstva zo širšieho kontextu univerzálnych tém až po konkrétne lokálne problémy výskumu a ochrany bratislavských priemyselných areálov ako Matador,

VÝSTAVA	Slovenský rodinný dom 2005–2015	2	
FAKULTA	Správy z WIETE/Ocenenie Litfonda	3	
CENA	Cena prof. Lacka 2016/17	4–5	
FAKULTA	Začali Reflexie architektúry/Vo Winternitzovej vile s kontrastom	6	
PREDNÁŠKA	O konceptoch Jána Šépku	7–10	
WORKSHOP	Workshop v prospech Hlohovca	11	
OZNAMY	Výber z noviniek v knižnici FA STU: e-booky	12	

CENA PROF. LACKA 2016/17

Cena profesora Lacka sa za 27 rokov existencie stala prestížnou študentskou súťažou o najlepšiu diplomovú prácu. Jej posledný ročník 2016/17 oznámil mená víťazov z celoslovenského kola. Porota zasadala 21. septembra 2017 v Sieni Dušana Jurkoviča v Balassovom paláci na Spolku architektov Slovenska v Bratislave a pracovala v zložení: predseda poroty Ing. arch. Milan Csanda, Ing. arch. Miloš Pivko, Ing. arch. Martin Sakala (architekti ocenení alebo nominovaní v niektorej z prestížnych Cien SAS). Diplomové práce, ktoré sú do súťaže zasielané musia byť tou najreprezentatívnejšou vzorkou školy architektúry. V tomto ročníku bolo do súťaže nominovaných porotami jednotlivých architektonických škôl 23 absolventských projektov. Projekty boli odporúčané komisiami pre obhajoby diplomových prác, ako práce s najvyššou kvalitou a boli výsledkom interného výberu jednotlivých škôl.

FA STU Bratislava	10 prác
KA SvF STU Bratislava	3 práce
KA VŠVU Bratislava	2 práce
KA FU TU Košice	4 práce
FZKI Nitra	4 práce

Porota sa v oficiálnej verejnej časti podrobne oboznámila s autorským riešením, zámerom, obsahom a cieľom každej z nominovaných diplomových prác, ktoré boli predložené a osobne predstavené autormi. V druhej, neverejnej časti si po krátkej diskusii o spôsobe hodnotenia a postupe pri výbere budúcich ocenených prác, členovia poroty stanovili kritériá:

- úroveň konceptu, prínosu, filozofie a „espritu“ návrhu
- úroveň kvality a znalosť architektonických a technických princípov
- úroveň kvality prezentácie návrhu, grafického a výtvarného spracovania

V závere svojho zasadnutia v zmysle Štatútu Ceny prof. J. Lacka jednoty vybrala prácu, ktorej udelila hlavnú cenu – Cenu prof. Jozefa Lacka za akademický rok 2016/2017 a aj ďalšie 4 práce, ktorým za ich špecifický prínos v niektorej oblasti udelila odmenu. A v tohoročnej súťaži zabodovala Fakulta architektúry STU štyrikrát. Jej absolventi získali hlavnú cenu a tri odmeny.

Cenu prof. Jozefa Lacka 2016/17 získala **Ing. arch. Tatiana KUVA** / FA STU, Bratislava za najkvalitnejšie komplexné naplnenie požadovaných kritérií súťaže o najlepšiu diplomovú prácu v aktuálnom akademickom rok za diplomovú

zľava: *horný rad: Jana Nagyová, Tatiana Kuva, prof. Bohumil Kováč, arch. Pavel Paňák, hosťujúci prof., doc. Jarmila Húsenicová –vedúca KA SvF STU, doc. Lubica Vitková –dekanka FA STU, arch. Juraj Hermann – prezident SAS, PhDr. Peter Mikláš –riaditeľ Kancelárie SAS, dolný rad: Martin Mikovčák, Peter Slamka, Miloš Diežka, arch. Eva Oravcová, arch. Milan Csanda –predseda poroty*

*Cenu prof. Jozefa Lacka 2016/17
Ing. arch. Tatiana Kuva / FA STU
Moravská galéria v Brne, nová budova pre zbierky súčasného umenia;
vedúci diplomovej práce: Ing. arch. Pavol Paňák, hosť. prof.*

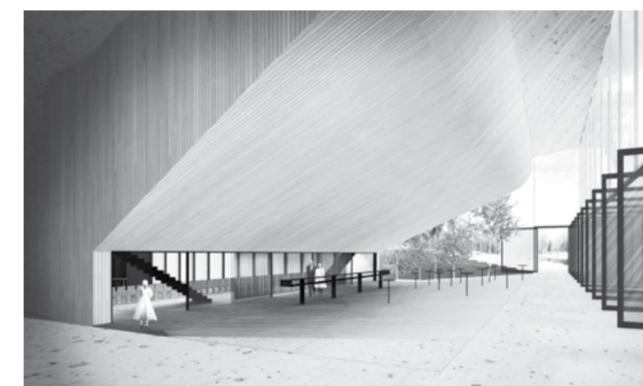
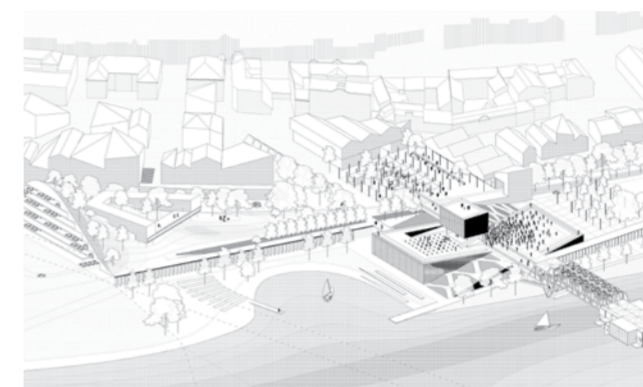
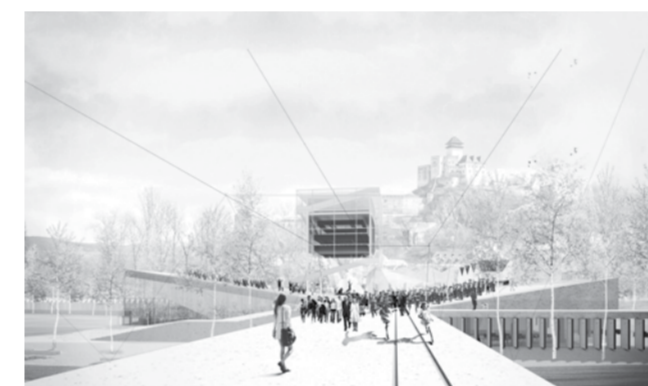
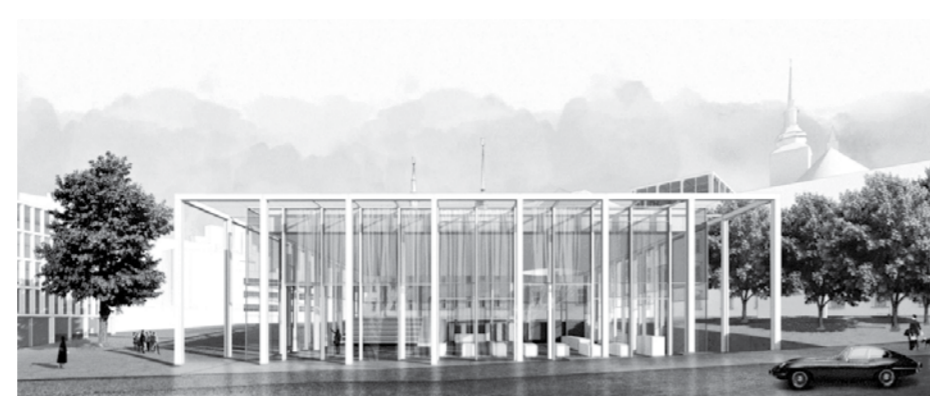
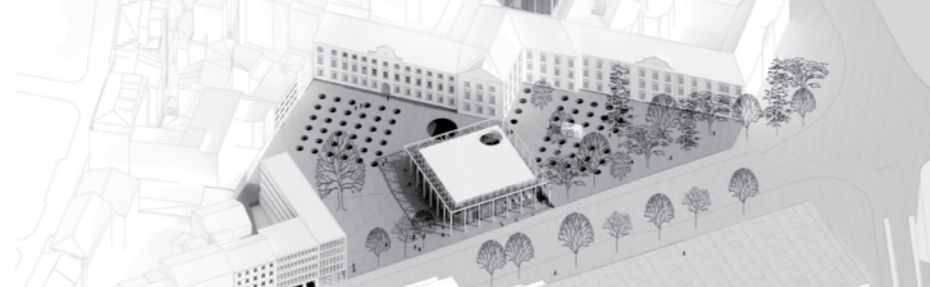
prácu: **Moravská galéria v Brne, nová budova pre zbierky súčasného umenia;** vedúci diplomovej práce: Ing. arch. Pavol Paňák, hosť. prof.

Odmenu Pro urbis za riešenie, ktoré porota vyhodnotila ako príspevok pre skvalitnenie mestského prostredia a environmentálny prístup k riešeniu problematiky získala **Ing. arch. Jana NAGYOVÁ** / FA STU Bratislava za diplomovú prácu: **STARÝ most s NOVOU funkciou v Trenčíne;** vedúca diplomovej práce: Ing. arch. Eva Oravcová, PhD.

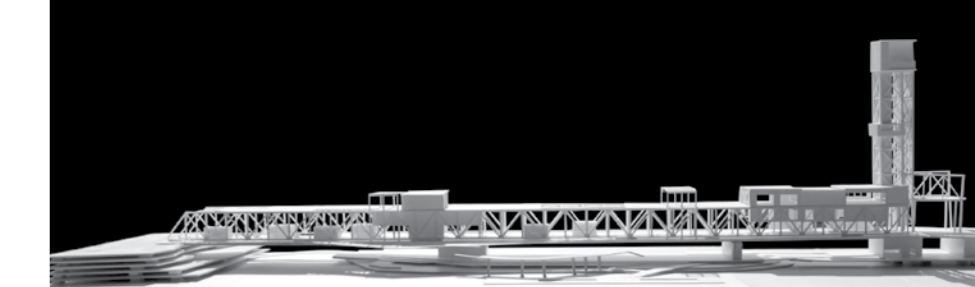
Odmenu Pro kultura za inšpiratívnu kultúrnu intervenciu do historického prostredia získal **Ing. arch. Martin MIKOVČÁK** / FA STU Bratislava za diplomovú prácu **Trenčín – Divadlo ako kultúrny uzol;** vedúci diplomovej práce: Ing. arch. Štefan Polakovič.

Odmenu Pro huma za najlepšiu úroveň riešenia humanizácie prostredia získal **Ing. Peter SLAMKA** / KA SvF STU Bratislava za diplomovú prácu **Univerzitné centrum – areál STU Bratislava;** vedúci diplomovej práce: Ing. arch. Pavol Paňák, hosť. prof.

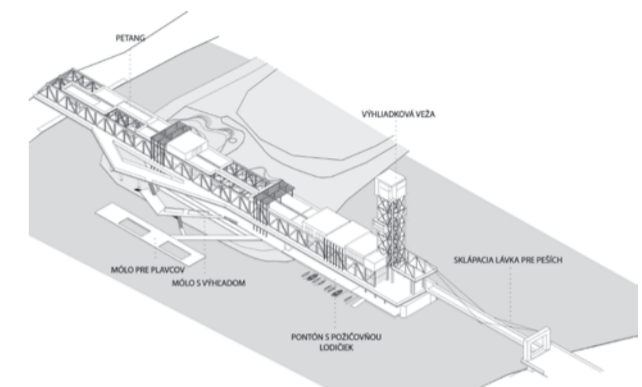
Cena prof. Lacka 2016/17 autorka Tatiana Kuva

*Odmenu Pro kultura
Ing. arch. Martin MIKOVČÁK / FA STU
Trenčín – Divadlo ako kultúrny uzol;
vedúci diplomovej práce: Ing. arch. Štefan Polakovič*

*Odmenu Pro urbis
Ing. arch. Jana NAGYOVÁ / FA STU
STARÝ most s NOVOU funkciou v Trenčíne;
vedúca diplomovej práce: Ing. arch. Eva Oravcová, PhD.*

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE # 2

*Odmenu Pro huma
Ing. Peter SLAMKA / KA SvF STU
Univerzitné centrum – areál STU Bratislava;
vedúci diplomovej práce: Ing. arch. Pavol Paňák, hosť. prof.*

*zľava: Eva Oravcová, Peter Slamka, Miloš Diežka,
Martin Mikovčák, Jana Nagyová, Tatiana Kuva*

ZAČALI REFLEXIE ARCHITEKTÚRY

Projekt „Reflexie architektúry“ sa zameriava na súčasnú architektúru, ktorú chce predstaviť predovšetkým poslucháčom architektúry a architektom, ale prednášky sú voľne prístupné aj verejnosti. Nadväzuje na sériu prednášok z jesene roku 2016, na ktorej sa predstavili vybratí slovenskí architekti a ktorú koncepčne pripravil tím pod vedením prof. Henriety Moravčíkovej z Ústavu teórie a dejín architektúry a obnovy pamiatok na FA STU v Bratislave. Zámerom je pokračovať v diskusii o súčasnej slovenskej architektúre, ale zároveň ju obohatiť o medzinárodný, resp. český rozmer. Aktuálnu architektonickú diskusiu sa prostred-

níctvom projektu budú jeho protagonisti usilovať zasadiť do širších spoločenských, historických a geografických súvislostí. Cieľom tohoročného cyklu je priblížiť aktuálne trendy v architektúre prostredníctvom vybraných osobností, tentoraz z českého prostredia. Prednášajúci architekti predstavujú svoj autorský prístup, objasnia východiská svojej tvorby, zdôvodnia formálne preferencie, uvedú vzory a inšpirácie svojej tvorby. Okrem diskusií, projekt plánuje ďalej rozvíjať aj formát krátkych kritických textov pre študentov, ktorými reagujú na prezentovaného architekta a jeho dielo. Prvým prednášajúcim bol architekt Jan Šépka

a nasledovali ho už Ján Štěpěl a Martin Rajniš, štúdio H3 T architekti as Ondřej Chybič a Michal Křištof. Ďalej sa ešte predstavujú: Jitka Rössová, Zdeněk Fránek, Petr Pelčák, Mirko Baum, Roman Koucký, Michal Kuzemský a Zdeněk Závřel. Projekt Reflexie architektúry finančne podporil Fond na podporu umenia a bude prebiehať do decembra 2017. Prezentácie architektov budú zaznamenané a archivované. Zaznamenaný materiál bude verejne prístupným študijným materiálom a zápisom dobovej architektonickej diskusie.

– red. upr. podľa <https://goo.gl/WHBzYB> –

dom neúspešný, rodina sa sem už nikdy nevrátila. V rokoch 1941–1997 tu bola zriadená materská škola. V 90-tých rokoch 20. storočia vilu odkúpil synovec JUDr. Josefa Winternitze Ing. Stanislav Cysař, ktorý ju následne úspešne zrekonštruoval do dnešnej podoby.^[4] Adolf Loos a Ján Šépka: to je architektúra v brilantnej podobe jednoduchosti a funkčnosti, rôzne prístupy k tvorbe, rôzne obdobia. A predsa vidno tak výrazný rukopis. A pre nás toto večerné spojenie osobností bolo úžasným prínosom.

– Text: Ing. arch. Peter Kasman, autor je zakladateľ ateliéru Treea a externý doktorand na FA STU

Foto 1,2 z prednášky Jana Šépku Petra Končíkovej –

Jan Šépka na prednáške 26. septembra predstavil svojich osem diel, ktoré sú akými obrazom, kolekciou jeho profesionálnej cesty. Postupne predstavil dom v sade v Pražskej časti Kyje, dom s klenbami v Pražskej časti Kyje Malvazinky, plavecký bazén v Písku, úpravy zameckého návrší v Litomyšli, kaplnku v Klatovech, úpravu veřejných ploch horního náměstí v Olomouci, Smútočná sieň v Roudnici nad Labem, Stredoeurópske fórum v Olomouci. Pre Šépku je príznačná je jeho tvorba priestorov, ktoré sú späté so samotnou technológiou a materiálom realizácie. Priestor je často nepredvídateľný, rozmanitý, otvorený až katedrálny (dom s klenbami, smuteční síň v Roudnici nad Labem, stredoeurópske fórum v Olomouci). Vnútorne priestory sú späté s exteriérom domu (dom v sade). V interiérových vstavbách pripomína využívaním alternatívnych materiálov architektov Herzog de Meuron, ktorí podobne experimentujú s materiálom. Sklolaminát splňa hygienické i technické parametre, a pridáva vďaka jeho vlastnostiam priestorom vzdušnosť, ľahkosť, svetlo a neopozieraný vizuálny zážitok (úpravy zámockého vrchu v Litomyšli, kaplnka v Klatovech).

WINTERNITZOVA VILA – ADOLF LOOS

K prednáške bola v komornej atmosfére prípravenej prehliadka Loosovej vily v sprievode architekta Šépku. Loosov rukopis sa nesie v koncepte, hmotovo-priestorovom riešení (raumplan podobný Müllerovej vile) i v detailoch tak ako sme zvyknutí u významných svetových funkcionalistov.^[3] Rozľahlý, prevýšený priestor obývacej izby opúšťame, aby sme postupne prešli obytnou zónou, detskými izbami, spálňou, ... Čítame nádych krátko rodinného života, ktorý bol v 40-rokoch 20. storočia prerušený vojnou a deportáciou rodiny do Osvienčimu. Po vojne bol boj o vlastný

O KONCEPTOCH JANA ŠÉPKU

Po preštudovaní si doterajšej tvorby českého architekta Jana Šépku, za vyše 20 rokov nie je toho málo, čo nás môže upútať a podnietiť k rozmyšľaniu. Ak si prejdeme rad radom jeho návrhy podrobnejšie, zistíme, že nejde o architekta s charakteristickým „rukopisom“. Tento architekt nehľadá formálne znaky tradične chápaného „krásna“, ale mieri k samotnej podstate architektúry. A tou je meta dobrej súčasnej architektúry. V ponímaní Jana Šépku to znamená perfektné integrovaný koncept nielen v zmysle návrhu budovy a jej dispozično-prevádzkových vzťahov, ale v zmysle zosúladenia architektúry s okolitým miestom. Príťažlivý je dôvtip, uplatňovaný pri jednotlivých návrhoch: moderné spôsoby použitia techník navrhovania, ale aj materiálových technológií. Šépka prednáška v rámci predmetu Súčasný trendy v architektúre na Fakulte architektúry STU zaznela ako prvá v rámci cyklu **Reflexie architektúry** a uskutočnila sa 6. októbra 2017. Jan Šépka predstavil študentom niekoľko svojich prác, kde charakterizoval proces a okolnosti vzniku návrhu, inšpiračné zdroje, podstatné momenty príbehu stavby, realizáciu, technológiu konštrukcií a detaily, pričom upriamil pozornosť na to najpodstatnejšie. Tak sa dalo dozvedieť o Dome v sade v Prahe-Kyjích, o úpravách

zámockého vrchu a objektov zámku v Litomyšli, o Stredoeurópskom fóre kultúry v Olomouci, o rodinnom dome v Dobřejovicích, o dome s klenbami, o kaplnke v Klatovách alebo inštalácii Samsonovej fontány na námestí v českých Budějovicích a i. Podrobnejšie uvádzame informácie o niekoľkých z nich.

Štúdia Domu v sade vznikla v roku 2011, dom bol navrhnutý v Prahe–Kyjích na svažitom pozemku orientovanom na sever so šiestimi vzrastlými stromami a pekným výhľadom do údolia. Dom má zvláštny nepravidelný hruškovitý tvar, snaží sa tak svojou hmotou začleniť do prostredia v korunách stromov. Výrazný vplyv na tvar a dispozičné riešenie má tiež severná orientácia a svah na pozemku. Obývacia izba je orientovaná na sever a pohľad z nej smeruje do údolia Rokytky, južné svetlo však získava vrchnými svetlíkmi. Ďalšie izby sú orientované na východ a na juh. Pódorys stavby vychádza z kruhu, ktorý na južnej strane prechádza do dvoch štvorcov, kde sú umiestnené izby, kuchyňa a sociálne zázemie stavby. Dom je navrhnutý ako drevostavba so založením na akomsi betónovom stĺpe hribovitého tvaru, čím sa minimalizovali náklady na zakladanie. Z vonkajšej strany je izolovaná polyuretánom, no v interiéri je nosná drevená konštrukcia priznaná. Dom bol realizovaný v roku 2016 a autor prezradil, že otec klientky, ktorý dcére záhradu daroval, sa s domom dodnes nezmieril.

prof. Henrieta Moravčíková a arch. Jan Šépka

arch. Jan Šépka

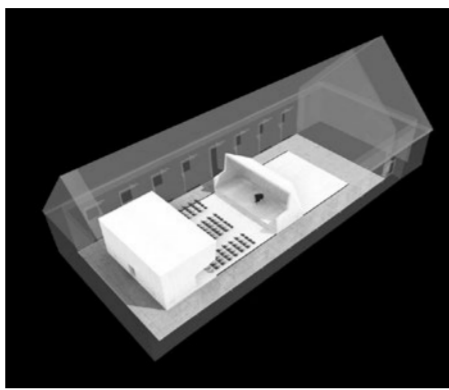
VO WINTERNITZOVEJ VILE S KONTRASTOM

Na konci septembra 2017 sa náš ateliér Treea zúčastnil v Prahe prednášky Jana Šépku v Loosovej vile rodiny Winternitzových. Obhliadku známej funkcionalistickej vily organizátor David Cysař spojil s prednáškou vizionára a experimentátora v navrhovaní architekta Jana Šépku. Súčasný český architekt Jan Šépka svoje stavby umiestňuje v kontexte s prostredím neočakávanou formou, materiálom i obsahom. Osadenie jeho stavieb v krajine je znázorňované malbou scény, do ktorej je odvážne vsadený objekt jeho vízií. Vízie sú pre architekta zobrazením myšlienkového procesu navíty, ku ktorej sa hlási

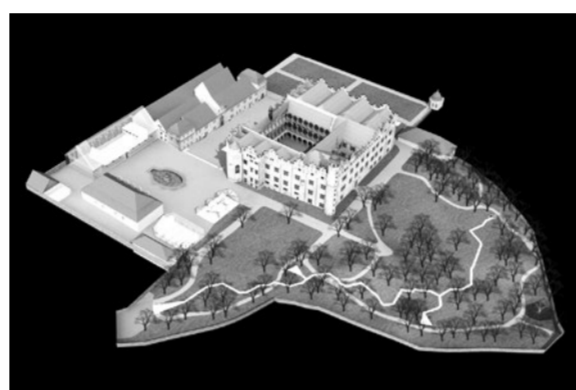
ako ku hlavnému inšpiračnému zdroju. V navíte, paradoxne, hľadá pravdu vzájomnej komunikácie medzi klientom a architektom. „Ambícií není provokovat, ale vystihnout místo, zadání, nebo klienta, a nabídnout specifické řešení. Určitě tedy nechci provokovat.“^[1] V navíte zobrazuje pravdu v maľovaných obrazoch, jeho ďalších umeleckých dielam, ktoré vznikajú popri navrhovaní architektonického diela. Navítku pokladá za intuitívne navrhovanie. „Nemám tedy něco čemu by se dalo říkat vlastní styl. Snažím se hledat odpovědi na konkrétní otázky, a skrze ně poznat sám sebe.“^[2]

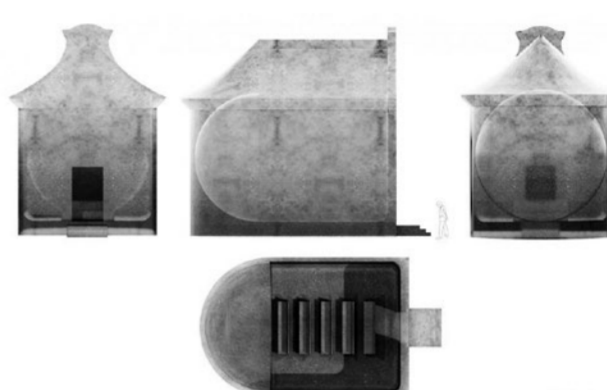
arch. Jan Šépka

Úpravy úprav zámckého vrchu, budov zámku a parku v Litomyšli, štúdia 2007

Vnímanie verejného priestoru — Samsonova fontána České Budějovice Baroková Samsonova fontána, ktorá sa nachádza na námestí Přemysla Otakara II. v Českých Budějoviciach, je jedným z najväčších svojho druhu v krajine. Je významným symbolom mesta, jej umelecká kvalita je nesporná a bez nej si predstaviť námestie je nemožné. Otázkou však zostáva, či nevíname túto dominantu v dnešnej dobe iba nedobrovoľne. Na druhej strane prvé poschodie Domu umenia, ktoré v posledných rokoch ponúklo atraktívne umelecké zážitky, je pred našimi očami schované. Návštevník, ktorý si nie je vedomý tejto situácie, je ťažko naladený na to, aby našiel galériu. A preto sa tento projekt snaží poukázať na to, ako vnímame alebo nevidíme orientačné body a skryté miesta, ktoré od seba nie sú vzdialené a ponúkajú kultúrne aktivity. Cieľom by malo byť zničenie našich stereotypných vnímaní takýchto hodnôt, ako aj snaha o reflektovanie a diskusiu o takýchto témach. Samsonova fontána by bola asi mesiac umiestnená v kruhovom priestore, ktorý ju na jednej strane oddeľil od námestia a súčasne by vytvoril mierové zázemie a intimitu, ktoré tento orientačný bod nikdy nemal. Fontána sa tak našla ako klenot v galérii. Kruhový priestor by bol spojený priamo cez schody do prvého poschodia Domu umenia, kde sa opäť objavil kruh, ale v inom kontexte. Návštevníci v galérii sa mohli pohybovať iba na preddefinovanej kruhovej ceste. Zámerne odstránenie fontány a zdôraznenie vstupu do Domu umenia cez okno je celkovým cieľom navrhovaného projektu. Veci, ktoré sú zdanlivo nesúvisiace, by sa teraz stali zaujímavou konfrontáciou. Projekt je umeleckou inštaláciou, má mať paralelu s podobnými akciami v zahraničí a takými známymi osobnosťami, ako je Christo a kruh parížskych nových realistov, ktorí začali premýšľať o vstupe umenia do verejných priestorov v šesťdesiatych rokoch či Japonec Tadeshi Kawamata.

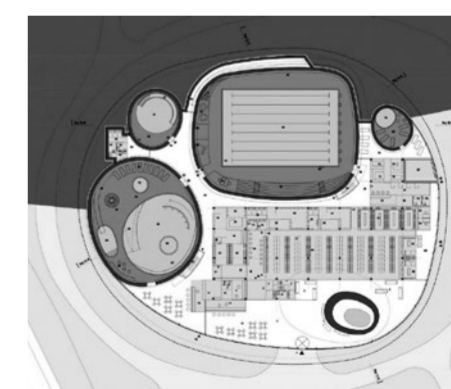
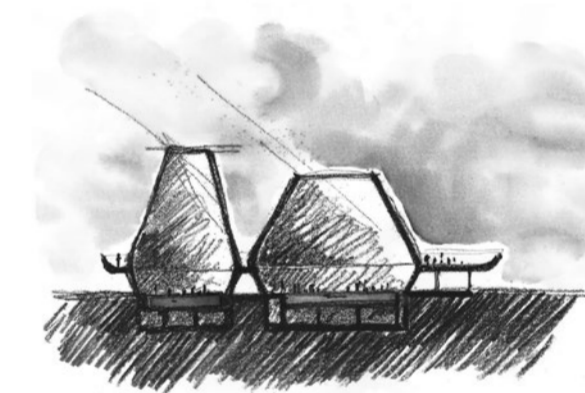

Kaplnka v Klatovoch

Kresťanský vrch v Klatovoch pôsobí dnes veľmi skľučujúco: križová cesta je zakončená betónovým múrom už nenájdem Kaplnke Umučenie Pána, ktorá sa tu nachádzala ešte v 80. rokoch 20. storočia. Nakoľko je známe ako kaplnka vyzerala z fotografií, mohla by sa tam pomerne verne zhotoviť replika a obnoviť zmysel križovej cesty. No v dôsledku zložitého vývoja územia a tomu, že ani stav z konca 19. storočia nie je pôvodný, si autor zvolil súdobú cestu. Navrhnutý tvar preberá presnú geometriu pôvodnej kaplnky, avšak vo abstrahovanej podobe. Kaplnka je navrhnutá z priesvitnej živice v zľahka jantárovej farbe a tak sa pokúša o dialóg medzi tradíciou a súčasnosťou. Farebnosť je dôležitou súčasťou celého návrhu, bude vytvárať neopakovateľnú svetelnú atmosféru v interiéri.

klad z rímskych kúpeľov, kde sa jednalo o akýsi chrám pre očistu. Veľkým zážitkom môže byť vnútorná atmosféra „nádob", ktoré sú v jednoliatom modrom prevedení. Kompaktnosť návrhu spočíva aj v tom, že vonkajší bazén má byť na streche navrhnutého objektu. V letnej prevádzke sa tak návštevník ocitá o poschodie vyššie, v chránenej polohe, ktorá mu poskytne samozrejmu intimitu. Z hľadiska použitia materiálov sa jedná o pohľadový betón pre konštrukcie a podlahy, coplit pre svetlo priepustné steny na chodbách, čire izoláčné sklo v presklených častiach obvodového plášťa.

Plavecký bazén v Pisku je zasadený do parku, ktorý priamo nadväzuje na športový areál na okraji historického jadra mesta. Riešené miesto neponúka zvlášť pútavý výhľad na krajinu, a preto sa návrh skôr uzatvára sám do seba, inšpiráciou boli fľaše a nádoby na vodu umiestnené na podnose. Plavecký bazén by mal v tomto smere ponúknuť aj iné hodnoty, ktoré poznáme napri-

mobilniára. Všetky nové prvky sú navrhnuté z ocele a priesvitného kompozitného materiálu. Dôležitý prvok v parku je voda, kde trasa kadiaľ voda pôjde vychádza z najväčšej vzdialenosti medzi stromami a je vygenerovaná pomocou geometrie voronoi.

Stredoeurópske fórum v Olomouci predstavuje koncepciu dostavby prieluky do historického jadra Olomouca vznikla v roku 2009 a pokúša sa čerpať inšpiráciu v obidvoch protitiahlych svetoch, ktoré sa na tomto mieste stretávajú. Na jednej strane ide o drobnú úzku stredovekú pôvodnú parceláciu a na druhej strane o veľkú mierku palácov a vojenských objektov Predhradia. Koncept nového múzea dôsledne rešpektuje tú stredovekú parceláciu a nie je to len samoučelné členenie, ktoré predstiera kulisu piatich stavieb v jednej. Koncept Múzea umenia alebo Stredoeurópskeho fóra vďaka odčleneniu jednotlivých funkcií ako sú výstavné sály, knižnica, vstupná dvorana, kníhkupectvo alebo občerstvenie sa forma rozdelenia objektu priam ponúka. Odrezaním vrchných častí valbových striech sa do vnútorných útrobov každého objektu dostáva prirodzené denné svetlo. Zvlášť v priestore knižnice je vďaka tomu zrejme inšpirácia s nerealizovanými víziami francúzskych revolučných klasicistov ako boli Bouleé a Ledoux alebo s knižnicami 18. a 19. storočia. Aj v pripa-

doch, kde je do jednotlivých objektov vkladané podlažie, je napriek tomu na nižších podlažiach zaistené denné osvetlenie vďaka vloženiu menšieho objektu. A to je téma „dom v dome", kde sú zaistené vhodné podmienky na vystavovanie na oboch stenách a pritom na oboch podlažiach získavame vrchné osvetlenie. Celý projekt pracuje s tradičným archetypom domu, ktorý chce byť moderný. Nové konštrukcie majú navrhnutú konštrukciu z pohľadového betónu, ktorý je na bielo zafarbený mramorovou drvinou. Štúdia v roku 2009 rozbúrila vody verejnosti a realizácia tejto skvelej architektúry a odvážnej vízie je podnes nedoriešená.

SEFo v Olomouci, štúdia 2009

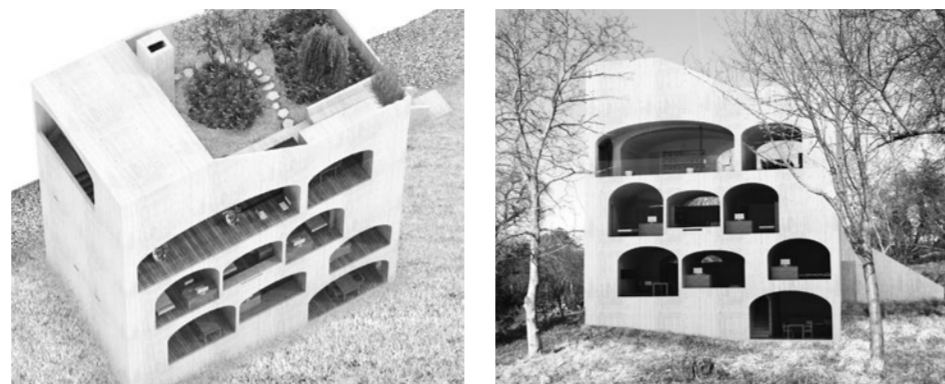

Štúdia úprav zámckého vrchu, budov zámku a parku v Litomyšli bola spracovaná v roku 2007 a predstavuje viacero objektov. Areál zámku spolu s ďalšími historickými budovami a prilahlým parkom vytváral stáročia jedinečnú zostavu historických stavieb s parkom. Návrh úprav sa snažil transformovať a dotvoriť toto územie a vychádzal z predstavy izieb, ktoré sú definované jednotlivými stavbami zámckého vrchu. Na podporu tohto konceptu autori využívajú väčšie oddelenie týchto priestorov, a tak existujúcu konfiguráciu dopĺňajú o dva nové objekty. Prvým je lavica vsadená medzi vstupným nádvorím a hospodárskym dvorom, druhým je letný pavilón – stan s detským programom medzi kočovníou a zámkom Stan je inšpirovaný detským drakom a zostavený je z trojuholníkových segmentov ľahkej ocelevej konštrukcie, ktorej výplňou sú priesvitné plátna a oddeľuje hospodárske budovy od anglického parku. Najvýraznejšou premenou prechádza objekt jazdiarne, ktorý má vložený posuvný segment, ten podľa potreby rýchle rozdelí priestor hmotovo aj akusticky a umožní jeho premenu na galériu, koncertnú sálu alebo divadlo. Anglický park dnes ruší veľká monumentálna scéna z 50-tych rokov 20. storočia, ktorú autori navrhujú odstrániť a nahradiť mobilnou alternatívou, ktorá umožní vystavať scénu z nových prvkov

Na úvod riešenia bytového domu s klenbami v pražskej reprezentatívnej štvrti na Malvazinkách, kde sa nachádza mnoho významných prvorepublikových vil, vyvstala otázka, ako sa dá zapojiť novostavba do takéhoto prostredia. Čo by mohlo v dnešnej dobe smerovať k návrh formy, ktorá by ponúkala reprezentatívny charakter? Jedným z atribútov, ktorý sa často používal v minulosti, bola klenba, ktorá predovšetkým znamenala statickú možnosť prestropenie priestoru. Množstvo historických palácových stavieb vyznačujú noblesu, postavenú práve na použití klenby, no moderná doba s klenbou príliš nepracuje. V návrhu sa však jedná o dôsledné uplatnenie valených klenieb v miestnostiach, ktoré prichádzajú do kontaktu s denným svetlom. Klenba vychádza vždy od dvoch metrov nad podlahou miestnosti a prechádza do polovice elipsy. Všetky miestnosti so svojim celým profilom zreteľne prepisujú na fasádu a veľké okná im zároveň umožňujú výhľad do pokojnej záhrady a na panorámu Prahy. Dom má tri bytové jednotky, ktoré majú zaistený vždy priamy samostatný vchod. Z konštruktívneho hľadiska je objekt navrhnutý z monolitického pohľadového betónu, ktorý je tak vďaka uplatneniu klenieb, ideálnym konštruktívnym materiálom.

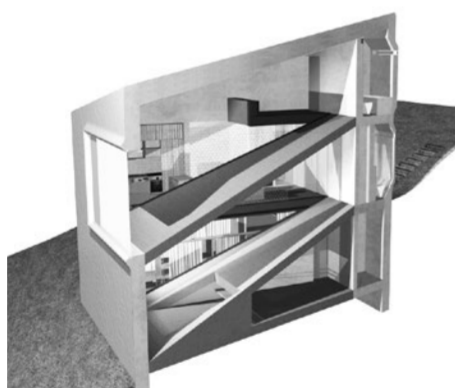
Dom vo svahu v Černíne bol osadený do svahovitého terénu na kraji obce Černín, do svojich útrob preberá rovnaký sklon podláh ako má svah. Vnútorne priestorové usporiadanie je založené na striedaní rovnej a šikmej podlahovej plochy, ktoré dávajú špirálový charakter vnútru a definujú aj vonkajší vzhľad stavby. Využitie šikmej podlahy na prízemí objektu nie je samoúčelné, ale na žiadosť investora slúži ako malá kínosála. Okná a otvory sú rozmiestnené aj s ohľadom na vonkajšie fasádu objektu – každá stena má iba jeden otvor. Na izoláciu je použitý polyuretánový nástrék s ružovým náterom, ktorý je poctou našej

Bytový dom s klenbami v pražských Malvazinkách,

oblúbenej stavbe prietokového kanála Ústavu vodného staviteľstva v Berlíne od Ludwiga Lea. V roku 2010 dom získal nomináciu za Českú republiku na európsku cenu Ecole 2010, nomináciu za Českú republiku na európsku cenu Mies van der Rohe a v roku 2012 nomináciu za Českú republiku na európsku cenu Brick.

Mimochodom, Jan Šépka sa v roku 2003 zúčastnil súťaže aj o podobu Kollárovo námestia v Bratislave, dokonca návrh jeho tímu postúpil do druhého kola. Ich koncept sklbenia novej budovy s výraznou perforáciou a nového parku, ktorý mal byť zvladenou krajinou, mohol byť prínosom miesta. Toho námestia, ktoré aj dnes po 14 rokoch od jednej z najväčších architektonických súťaží v hlavnom meste, predstavuje rozklad územia bez údržby a konceptu v centre mesta. No to už je téma na iný článok. Skrátka prierez architektúrou českého architekta Jana Šepku predstavil súbor konceptov, ktoré znamenajú vyzretú architektúru. V našom časopise nie je priestor na komplexné predstavenie všetkých konceptov, o ktorých autor hovoril na prednáške na fakulte, dajú sa nájsť na architektovej webovej stránke alebo na archiwebe. Sám autor pri niektorých dielach spomínal ich dlhší proces a vývin aj to, že mu vyhovuje, keď sa pozná s klientom dlhšie a spája ich dlhodobejšia

komunikácia. Šepkova architektúra to nie je len kompozícia hmôt, priestorov a textúra materiálov, ale je to tá najlepšia súčasná architektúra pre riešené miesto, ktorá čerpá z minulosti a hovorí súčasným jazykom. Že o čom? O samotnom zmyslaní autora o architektúre, ktoré bolo pre študentov aj pre nás ostatných viac než inšpiratívnym zážitkom.

–Text a foto z prednášky Irena Dorotjaková,
Zdroje: <http://www.sepka-architekti.cz/>
<https://magazin.aktualne.cz/bydleni/dum-jako-odlitek-z-betonu/>
r=5a066a7288:cb11e7b4d:00259007e004/
<http://afasiararchizine.com/2016/09/jan-sepka/>–

Dom vo svahu v Černíne, 2009

WORKSHOP V PROSPECH HLOHOVCA

Živá ulica, plná ľudí, voňavých kaviarní, prosperujúcich obchodov s lokálnymi produktmi. Práve toto môže podporiť identitu mesta a zvýšiť kvalitu života všetkých jeho obyvateľov. Stačí na to pár dobre namierených zásahov, ktoré vychádzajú z dobrého porozumenia lokality. Taký cieľ si vytýčila Letná škola urbanizmu s názvom „Hack the street“, zameraná na pešiu zónu ulice M.R. Štefánika v Hlohovci. Pod vedením Ing. arch. Kataríny Smatanovej, PhD., Ing. arch. Jána Urbana (FA STU) v spolupráci s Ing. arch. Adamom Lukačovičom (mesto Hlohovec) tu v dňoch od 26.–30. septembra 2017 10 študentov Fakulty architektúry prinášali nové myšlienky ako obnoviť upadnutú pešiu zónu. Súčasťou workshopu bola aj prezentácia návrhov prediskutovaná s obyvateľmi mesta priamo počas Michalského jarmoku. Študenti tak mali možnosť si svoje návrhy priamo na mieste overiť so širokým zastúpením aktérov – majiteľmi existujúcich prevádzok, obyvateľmi ulice, náhodnými alebo dlhoročnými zákazníkmi tejto lokality, či zodpovednými zástupcami samosprávy. Z participatívnych rozhovorov bolo zrejme, že Hlohovčania vnímajú nutnosť revitalizácie existujúcej pešej zóny ako výraznú prioritu a študentské nápady vítajú. Východiskovým návrhom totižto bolo umožniť v existujúcej pešej zóne regulovanú jednosmernú komunikáciu obmedzenú na denné hodiny, no bez potreby akýchkoľvek stavebných zásahov. Dosiahlo by sa tak kompromisné riešenie – bola by umožnená automobilová dostupnosť pre zákazníkov a zásobovanie v pracovných hodinách, večer by sa priestor uvoľnil pre kultúrne a spoločenské aktivity. Premena existujúcich vstavaných kvetináčov na tienené sedenie, pieskovisko či fontánu a nový ikonický mobiliár by mohli priniesť lepšiu kvalitu prostredia pre obyvateľov, ako aj návštevníkov ulice. Súčasťou zadania Letnej školy bolo aj analyzovať potenciály tohoto miesta. V prvom rade išlo

o zmapovanie voľných či opustených priestorov, ale aj existujúcich prevádzok. Na ich základe bol počas Michalského jarmoku uskutočnený prieskum medzi obyvateľmi s cieľom zistiť záujem o nové funkcie v riešenom území. Milým zistením bolo, že väčšina obyvateľov by preferovala na ulici zabezpečiť lepšiu prezentáciu/predaj lokálnych produktov a remesiel alebo novú prevádzku kníhkupectva prípadne mestskej knižnice.

Je nutné sa však pozerať na oživenie pešej zóny aj v jej širšom kontexte. Študenti zmapovali aj sieť verejných priestorov v okolí a možnosti jednotlivých objektov. Prostredníctvom oživenia vnútorných dvorov, priečných prepojení paralelných ulíc, typických pre túto časť Hlohovca, by sa zvýšil prílev ľudí na pešiu zónu z okolitých rušných ťažísk. Zmenšil by sa parameter mestských blokov a zabezpečila celková väčšia priechodnosť územia. Práve jeden z nápadov oživenia dvorov – dvor Sladovne a využitie jeho industriálneho charakteru pre potreby kultúrneho centra dostal od Hlohovčanov veľkú podporu. Do celkového konceptu zapadlo aj jeho napojenie na ladam stojaci kultúrny dom, ktorý by tým získal nový impulz pre obnovu.

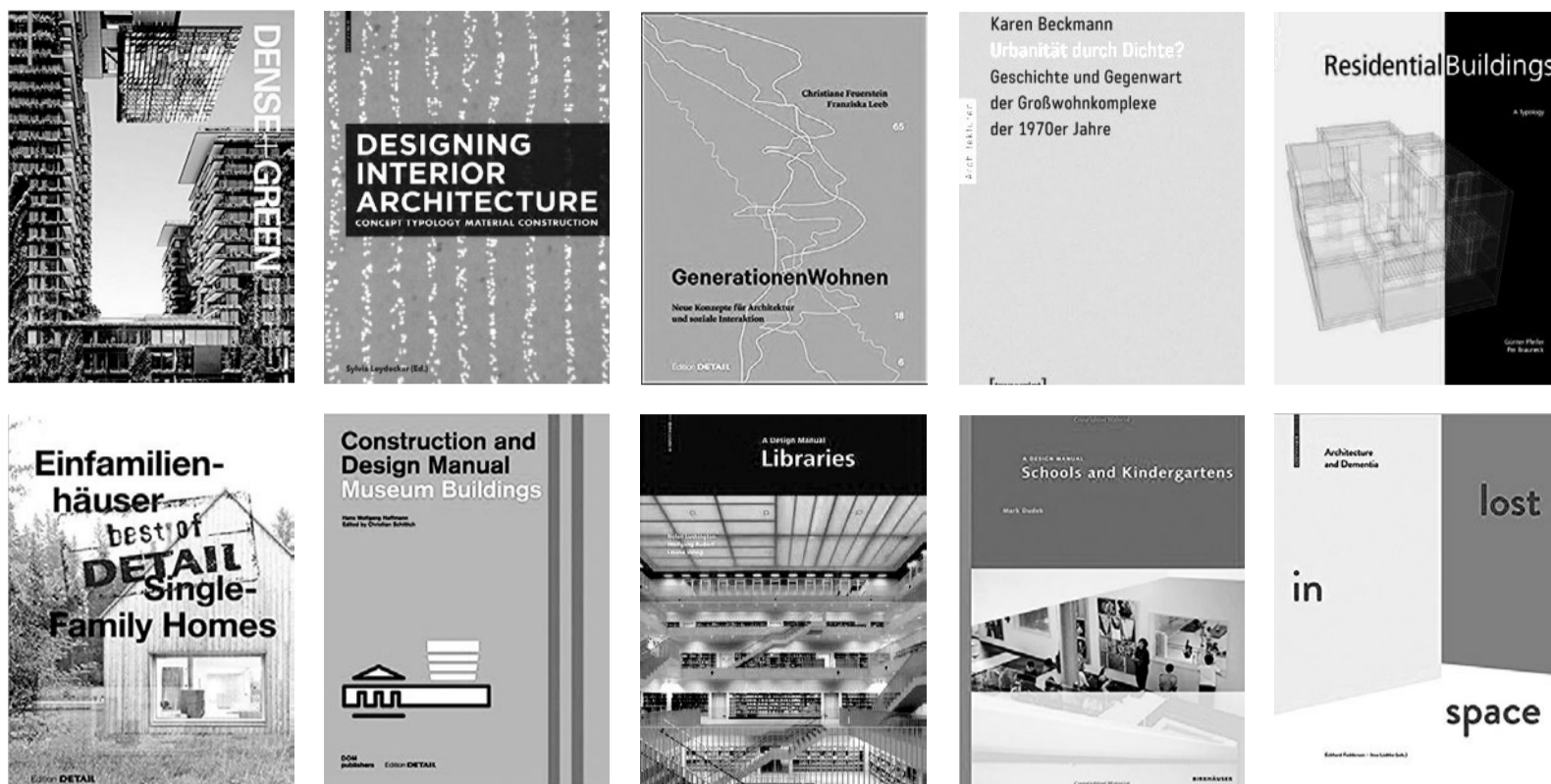

Počas pár dní Letnej školy tak študenti mali možnosť zažiť reálny život architekta/urbanistu v praxi – voľnú kreatívnu fázu doplnenú o exkurziu či prednášky, ale aj intenzívnu prebdenú noc pred odovzdávaním, napätie pri preberaní výkresov z tlačiarne, vlastnoručné stavanie pavilónu na Michalskom jarmoku až po prezentáciu svojho návrhu a živú komunikáciu s občanmi – klientmi. Tento formát tréningov rôznych situácií v rôznych kontextoch sa osvedčuje najmä pri urbanistických zadaniach, ktoré študenti počas štúdia nemajú možnosť štandardne počas štúdia zakúsiť v celom rozsahu. V skrátenom priebehu si tak vie každý študent prejsť procesom, ktorý sa v praktickom živote môže natiahnuť na niekoľko mesiacov, ba až rokov.

Na druhej strane, výsledky spolupráce samosprávy Hlohovca a Fakulty architektúry STU poukazujú na to, že práca architektov aj v menších mestách vie priniesť hodnotné a efektívne riešenia uplatniteľné v praxi, približujú tak aj samosprávu bližšie k svojim obyvateľom. Z výstupov Letnej školy Hlohovec si momentálne samospráva vyberá tie kľúčové, ktoré by malo byť možné realizovať už od jari 2018. Vybrané riešenia budú potom predmetom samostatného spracovania projektovej dokumentácie a možno aj súčasťou praktickej časti pokračovania Letnej školy.

–Ing. arch. Katarína Smatanová, MA, PhD.,
Ing. arch. Ján Urban–

VÝBER Z NOVINEK V KNIŽNICI FA STU /E-BOOKY:

prístupné z webstránky knižnice na linku www.fa.stuba.sk/kniznica/e-booky

Od roku 2017 zakúpila Knižnica FA na základe odporúčaní pedagógov kolekciu 88 plnotextových elektronických kníh z databázy DeGruyter. Fakulta architektúry má k nim trvalý prístup priamo z fakultných PC na základe overenia IP adres. Vyberáme z tematiky:

SLOVNÍKY, PRÍRUČKY, MANUÁLY, TYPOLÓGIE:

- T. SCHROPFER: **Dense + Green. Innovative Building Types for Sustainable Urban Architecture** /Zahusťovanie a zelená architektúra, ekologická architektúra, nová typológia. Birkhäuser, Basel: 2015
- S. LEYDECKER – ed.: **Designing Interior Architecture. Concept, Typology, Material, Construction** /Navrhovanie interiéru, koncept, typológia, materiály, konštrukcia. Birkhäuser, Basel/Berlin/Boston: 2013
- CH. FEUERSTEIN, F. LEEB: **Generationen Wohnen. Neue Konzepte für Architektur und soziale Interaktion** /Bývanie viacerých generácií, nové koncepcie a inovatívne typologické druhy, návrh komplexov. Detail, Mníchov: 2015
- K. BECKMANN: **Urbanität durch Dichte? Geschichte und Gegenwart der Großwohnkomplexe der 1970er Jahre** /Veľké obytné komplexy, história a súčasnosť, urbanizácia, hustota osídlenia. Transcript Verlag, Bielefeld: 2015
- G. PFEIFER, P. BRAUNECK: **Residential Buildings. A Typology** /Obytné budovy, rezidenčné bývanie, typológia. Birkhäuser, Basel/Berlin/Boston: 2015
- CH. SCHITTICH – ed.: **Best of Detail: Einfamilienhäuser/Single-Family Homes** /Typológia, príklady, rodinné domy, vily, bungalovy, víkendové domy. Detail, Mníchov: 2015
- CH. SCHITTICH: **Museum Buildings. Construction and Design Manual** /Múzeá, manuál navrhovania. Detail, Mníchov: 2016
- N. LUSHINGTON, W. RUDOLF, L. WONG: **Libraries: A Design Manual** /Knižnice, manuál navrhovania. Birkhäuser, Basel: 2016
- M. DUDEK: **Schools and Kindergartens. A Design Manual** /Školy, materské školy, manuál navrhovania. Birkhäuser Basel/Berlin/Boston: 2014
- E. FEDDERSEN – ed., I. LÜDTKE – ed.: **Lost in space. Architecture and Dementia** /Riešenia bývania pre špec. potreby zdravotne postihnutých (architektúra, interiér, verejný priestor). Birkhäuser, Basel/Berlin/Boston: 2014

–kriš–

INFORMAČNÉ LISTY FA STU BRATISLAVA

ročník 25, 2017/2018, # 2 október

Prvý raz vyšlo ako Informačný bulletin v marci 1992.

VYDÁVA: FA STU, Námestie slobody č. 19, 812 45 Bratislava

ŠÉFREDAKTORKA: Ing. arch. Irena Dorotjaková

KONTAKT: 0918 665 026, 02 / 57276178

E-MAIL: dorotjakova@fa.stuba.sk

DIZAJN/LAYOUT: Lenka Hámošová, MDes.

FOTOGRAFIE: Mgr. art. Matej Kováč,

Ing. arch. Irena Dorotjaková, archív FA STU

ISSN 1337-2475

REGISTRÁCIA MK: EV 2962/09

Za obsah dodaného príspevku zodpovedá autor.

● ● ● ● ● STU
● ● ● ● ● FA

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY